

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

[Tractatus de attributis, de visione beatifica, de scientia Dei ac de ejus
voluntate et providentia]

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. II. Ostenditur S. Augustinum necessitatem efficacis Dei motionis,
etiam pro actibus naturalibus, agnoscere

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77132](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77132)

care gratiam ad operationem: Ergo idem quod prius.

163 Quinto celebris est locus Augustini 12. de Civ. vir. cap. 9. ubi querit (etiam sub aliis vocibus) unde aut quomodo factum sit, ut ex Angelis aliqui evaserint beati, alii autem miseri? An scilicet ex differentia creationis & liberi arbitrii, an ex differentia regiminis & gratiae? Et ibidem dicit, quod sicut utriusque boni creati sunt: istis (scilicet malis) mala voluntate caderentibus, illi (scilicet boni) amplius adjuti, ad eam beatitudinis plenitudinem, unde se nunquam casuros certissimi fierent, pervenerunt. Quibus verbis aperte proficitur Augustinus, Angelos bonos qui in veritate steterunt, & in Dei dilectione permanserunt, accepisse majorem gratiam, quam malos qui ceciderunt: scilicet auxilium efficax dans actu perseverare, quo ad beatitudinem pervenerunt.

164 Ex quo confutata manet responsio Jansenii, asserentis illud majus auxilium quod Augustinus dicit collatum fuisse bonis Angelis, & denegatum malis, non esse ipsum perseverantiae donum, sive auxilium efficax ad perseverandum, sed solum majus auxilium quod in ipsa beatitudine à Deo receperunt, nimirum certam scientiam, qua jam beati noverunt se nunquam lapsuros. Haec enim responsio aperte repugnat textui: cum Augustinus dicat, quod boni Angeli, amplius adjuti, ad beatitudinem pervenerunt: non verò quod ubi pervenerunt ad beatitudinem, fuerunt magis adjuti. Unde Estius in 7. distin. 41. §. 13. Si hoc adiutorium quo beati Angeli dicuntur amplius adjuti, esset ipsa beatitudo, sensus redderetur ineptus: scilicet Angelis collatam esse beatitudinem, quod ad beatitudinem pervenerunt.

165 Sexto, Augustinus de corrept. & gratia cap. 11. docet liberum arbitrium in Adamo, non nisi ad malum ex se fuisse potens, ac proinde non potuisse se determinare ad bonum, nisi ex auxilio Dei illud determinantis & applicantis. Liberum arbitrium, inquit, ad malum sufficit: ad bonum autem parum est nisi adjuvetur ab omnipotenti bono. Et Tract. de Cantico novo cap. 8. Quid enim valeat liberum arbitrium non adjutum, in ipso adam demonstratum est: ad malum sufficit sibi, ad bonum non nisi adjuvetur à Deo. Et in Enchir. cap. 106. Homo in paradiso ad se occidendum relinquendo justitiam, idoneus erat per voluntatem: ut autem ab eo teneretur vita justitia, parum erat velle, nisi ille qui eum fecerat adjuvaret. Et serm. 11. de verbis Apostoli cap. 2. docet primum hominem idem cecidisse, quia se subtraxit à divino regimine, Cadens, inquit, à manu signuli fractus est; regebat enim eum ipse qui fecerat. Regimen autem denotat motionem quandam praevientem, & applicantem liberum arbitrium; non verò decretum purè indifferens, & concursum simultaneum, ad speciem actus à voluntate creata determinabilem. Et lib. 14. de Civit. cap. 17. docet Adamum victum fuisse à diabolo, quia noluit fidere de adiutorio Dei: Quamvis, & ipsum considerare de adiutorio Dei, non quidem posset sine adiutorio Dei.

166 Ex quibus omnibus liquet, quam absurdum, & à veritate, ac Augustini doctrina alienum sit quod ait Jansenius: Omnia bona opera, ad idque & ipsam fidem, & dilectionem Dei, ab Adamo potuisse per arbitrii libertatem fieri sic, ut ea non donaret ei gratia Dei.

167 Patet etiam ex dictis, quam leviter & inconsiderate dixerit, pro motione efficaci ad

A omnes naturae humanae status dilatata, nullum proferri posse Augustini testimonium, plurimum adduximus, quae gratiae efficacis necessitatem, non solum pro statu naturae lapsae, sed etiam pro statu innocentiae hominum & Angelorum aperte declarant. Quod verò idem S. Doctor necessitatem efficacis Dei motionis, etiam pro actibus ordinis naturalis admittat, subindeque eam non ex solo vulnere laesae voluntatis, sed etiam ex generali subordinatione & dependentia à primo motore repetat, breviter demonstrandum est.

§. II.

B Ostenditur S. Augustinum necessitatem efficacis Dei motionis, etiam pro actibus naturalibus, agnoscere.

P Lura etiam in hujus veritatis confirmationem adduci possunt S. Doctoris testimonia. In primis enim in libro de gratia & libero arbitrio cap. 20. haec scribit: Scriptura divina, si diligenter inspicatur, ostendit non solum bonas hominum voluntates, quas ipse facit ex malis, & à se factas bonas, in actus bonos, & in aeternam dirigit vitam: verum etiam illas quae conservant saeculi creaturam, ita esse in Dei potestate, ut eas quod voluerit, quando voluerit, faciat inclinare &c. Quibus verbis aperte docet, Deum ratione summae potestatis, & supremi domini quod habet in nostras voluntates, eas applicare non solum ad actus bonos & supernaturales, quibus homo ad vitam aeternam ordinatur; sed etiam ad naturales, & civiles, quibus haec vita conservatur. Unde apud Prosperum sent. 58 idem Augustinus ait, quod divina voluntas est prima & suprema causa omnium corporalium, spiritualiumque motionum.

Secundo. Idem S. Doctor de corrept. & gratia cap. 14. loquens de electione Saulis in Regem (quae utique erat actus ordinis naturalis) illam reducit in humanorum cordium quod voluntas inclinanda ad omnipotentissimam potestatem. Et infra loquens de viris qui David in Regem elegerunt, ait: Sua voluntate utique isti constituerunt Regem David. Quis non videat? Quis hoc negat non enim hoc non ex animo, aut non ex bona voluntate fecerunt: cor de pacifico, & tamen hoc in eis egit, quod in cordibus hominum quod voluerit operatur. Adduxit ipsos ut Regem constituerent. Et quomodo adduxit? Nunquid corporalibus ulla vinculis alligavit? Intus egit, corda tenuit, corda movit, eosque voluntatibus eorum, quas ipse in illis operatus est, traxit. Et addit: Cum voluerit Reges in terra Deus constituit, magis habet in potestate voluntates hominum, quam ipsi suas.

Denique libro 1. contra duas Epist. Pelagiorum cap. 20. D. Augustinus loquens de imitatione Regis Assueri ab indignatione ad mansuetudinem (quae etiam, ut constat, fuit actus ordinis naturalis) inquit quod Deus occultissimus, & efficacissimus potestate cor Regis convertit, & transiit ab indignatione ad lenitatem: hoc est à voluntate ledendi ad voluntatem savendi, secundum illud Apostoli: Deus est enim qui operatur in vobis & velle. Ergo ex Augustino motio Dei efficaci praeviens nostras voluntates, non solum ad actus supernaturales, sed etiam ad operationes ordinis naturalis requiritur.

Ex his liquet, quantum excesserit Jansenius, & quam longè ab Augustini mente & sensibus aberraverit, dum dixit quod totum fundamentum gratiae

De gratia prima hominis cap. 7

gratia... Nat... dec... aut... lon... tam... vna... od... nu... vol... Q... f... mon... quom... vena... ni... D... i... Aug... quod... em... subin... rum... tus... qu... Se... nade... dum... etiam... f... l... in... ne... tur... d... f... que... h... quo... ar... Angel... Ne... tantu... nem... ad... Non... quis... Angel... quos... n... de al... de se... de... Ter... nobil... no ve... butu... trad... horu... centi... & m... d... b... g... r...

gratie medicinalis Christi subvertitur, & Scriptura
subvertitur, dum gratia necessitas, non ex vulnere
voluntatis, sed ex naturali ejus indifferentia; & omni-
um causarum subordinatione subaltiore suspenditur.
Nam Augustinus locis jam relatis, divinatorum
decretorum efficaciam ad actus etiam natura-
les extendit, idque ex Scriptura demonstrat; &
ait, quod Scriptura divina, si diligenter inspi-
ciatur, ostendit non solum bonas hominum vo-
luntates quas in aeternam dirigit vitam, sed etiam
quas conservant saeculi creaturam, & quae ad
vitam civilem & politicam spectant, quae utique
ordinatae sunt, esse a Deo corda homi-
num inclinante, & applicante ad quodcumque
voluerit.

S. III.

Extribus Augustini Discipulis eadem veritas
declatur.

Quam praesenter Adversarius asserit, gratiam
efficacem ad omnes humanae naturae
status dilatata ab Augustini sensibus esse re-
monstram, & vi potius humanae Philosophiae,
quam Augustinianae Theologiae expressam & in-
ventam. Longe est alia illustriorum D. Augusti-
ni Discipulorum sententia. In primis enim D. Pro-
sper supra citatus in libro sententiarum quas ex
Augustino collegit, sent. 58. expressè asserit
quod Divina voluntas est prima & suprema causa
omnium corporalium, spiritualiumque motionum,
subindeque divinatorum decretorum & auxilio-
rum efficaciam, ad omnes humanae naturae sta-
tus, & ad omnes actus tam ordinis naturalis
quam supernaturalis extendit.

Secundo Fulgentius Augustiniana doctrinae
defensor acerrimus, libro 2. ad Trasimundum
cap. 2. loquens de divina gratia, sic ait: Ipsa
etiam homini reparando fuit necessaria: quia non alia
sanctum Angelum à ruina potuit custodire, nisi illa quae
lapsam hominem post ruinam potuit reparare. Una est
in utroque gratia operata: in hoc ut surgeret, in illo
ne caderet: in illo ne valeret arceretur, in isto ut sanaretur:
ab hoc infirmitatem repulit, illum infirmari non
fuit. Quibus verbis aperte proficitur, eandem
gratiam praeservasse bonos Angelos à lapsu,
quae hominem à lapsu reparavit: Sed gratia quae
ruinam hominis lapsi reparavit, est de se efficax,
ut docet Janlenius: Ergo & illa quae custodivit
Angelos ne caderent.

Nec valet si dicas, hunc locum Fulgentii ed-
tantum pertinere, ut tunc hominis reparatio-
nem, tum Angeli stabilitatem & gratiae in genere
ascribat, non verò gratiae efficaciter moventi.
Non valet, inquam, Fulgentius enim ibidem lo-
quens de gratia quae impeditur casum bonorum
Angelorum, appellat eam victicem; & ait quod
opus virtus insuperabilis est: At haec non possunt ve-
nificari de gratia generaliter sumpta, sed solum
de aliqua speciali gratia, nimirum de efficaci, ut
de se pater: Ergo ibi de gratia efficaci, non verò
de gratia generaliter sumpta loquitur.

Tertio, S. Thomam, Discipulorum Augustini
nobilissimum & acerrimum, & ita in Augusti-
no verbatim, ejusque doctrinam tinctum & im-
mutatum, appelles, eandem decretorum & auxi-
liorum efficaciam necessitatem ad statum inno-
centiae & integritatis extendisse, ita perspicuum
& manifestum est, ut de hoc nulla possit subesse
dubitatio: nam 1. 2. quaest. 109. art. 2. in corpo-

re ait, quod homo in utroque statu (integritatis
scilicet & corruptionis) indiget auxilio divino, ut
ab ipso moveatur. Et in responsione ad 1. asserit
quod Mens hominis, etiam sani, non ita habet domi-
nium sui actus, quin indigeat moveri à Deo. Sed no-
mine auxilii moventis, non aliam S. Doctorem
significasse gratiam, quam efficacem & praede-
terminantem, farentur Adversarii: nominatim
Antonius Arnaldus, in opusculo cui titulus est:
Vera S. Thomae de gratia sufficienti & efficaci doctri-
na: in quo probat S. Doctorem, nullam aliam
gratiam agnovisse, praeter sanctificantem, seu
justificantem, (quam vocat habituale donum) &
efficacem, seu praedeterminantem, quam auxilium
Dei moventis appellat: Ergo D. Thomas ne-
cessitatem gratiae efficaci & praedeterminantis,
pro utroque statu integritatis & corruptionis,
admittit.

Quod potest confirmari ex eo quod in corpo-
re ejusdem articuli, assignat tria principia ex
quibus sumitur necessitas gratiae moventis: duo
specialia, & alterum generale. Primum est agridi-
tudo & infirmitas naturae, per peccatum origi-
nale depravatae. Secundum, elevatio, & dispropor-
tio objecti supernaturalis ad potentias natu-
rales animae. Tertium, subordinatio & dependen-
tia generalis causarum secundarum à prima
in operando. Unde cum in statu innocentiae fue-
rit dispositio inter potentias naturales ani-
mae, & objecta supernaturalia, & generalis sub-
ordinatio ad primum motorem: manifestum
est, juxta principia D. Thomae, decreta & auxilia
efficacia, pro utroque statu naturae lapsae & inte-
grae, esse admittenda: cum hoc tamen discrimi-
ne, quod in statu naturae lapsae, ex duplici capite
speciali (scilicet ex infirmitate naturae, & eleva-
tione objecti supernaturalis) & alio generali,
(nempe subordinatione & dependentia causa-
rum secundarum à prima) eorum necessitas pe-
tenda est. In statu verò innocentiae, ex uno tan-
tum capite speciali: nempe ex elevatione obje-
cti supernaturalis supra potentias naturales A-
dami & Angelorum; & alio generali, subordi-
natione scilicet & dependentia causae secundae à
prima, ut ibidem declarat S. Doctor, his verbis.
Sic igitur virtute gratuita superaddita virtuti naturae
indiget homo in statu naturae integrae, quantum ad unum,
scilicet ad operandum & volendum bonum super-
naturale. Secundum statum naturae corruptae, quan-
tum ad duo: scilicet ut sanetur, & ulterius ut bonum
supernaturalis virtutis operetur, quod est meritorium.
Uterius autem in utroque statu indiget homo auxilio
divino, ut ab ipso moveatur.

Quae doctrina illustrari & confirmari potest
exemplo aptissimo hominis sani & infirmi. Ut
enim homo infirmus attingat v.g. fastigium do-
mūs, vel summitatem tecti, indiget duplici me-
dio, scilicet medicina sanante, & scala elevante.
Homo verò sanus & robustus indiget solum ele-
vari per scalam, non verò sanari per medicinam.
Idem proportionaliter dicendum est de homine
in statu naturae lapsae & integrae. In primo enim
indiget sanari per gratiam ab infirmitate naturae
per peccatum originale delectata, & simul per
eam elevari, & applicari ad actus & objecta su-
pernaturalia. In altero verò Adam non indige-
bat gratia sanante, sed dumtaxat movente & ele-
vante; quia in illo felicissimo statu, nulla erat
infirmitas, nulla plaga, nulla rebellio appetitus,
nec deordinatio potentiarum animae; sed solum
indifferentia & potentialitas liberi arbitrii, ac
dispro-

175

176

in Bibli...